

Briselē, 2023. gada 23. jūnijā
(OR. en)

**Starpiestāžu lieta:
2022/0902(APP)**

10278/2/23
REV 2

LIMITE

AG 46
PE 60
INST 197
FREMP 177

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja (II) / Padome
Iep. dok. Nr.:	9603/23, 7582/23
Temats:	Padomes (Vispārējās lietas) sanāksme 2023. gada 27. jūnijā Priekšlikums – PADOMES REGULA par Eiropas Parlamenta deputātu ievēlēšanu tiešās vispārējās vēlēšanās, ar ko atceļ Padomes Lēmumu 76/787/EOTK, EEK, Euratom un šim lēmumam pielikumā pievienoto Aktu par Eiropas Parlamenta deputātu ievēlēšanu tiešās vispārējās vēlēšanās ("Eiropas Vēlēšanu likums") – pašreizējais stāvoklis

2022. gada maijā Eiropas Parlaments iesniedza priekšlikumu Padomes Regulai par Eiropas Parlamenta deputātu ievēlēšanu tiešās vispārējās vēlēšanās, ar ko atceļ Padomes Lēmumu 76/787/EOTK, EEK, Euratom un Aktu par Eiropas Parlamenta pārstāvju ievēlēšanu tiešās vispārējās vēlēšanās, kurš pievienots minētajam lēmumam.
- Padome priekšlikumu apsprieda dažādās gan tehniska, gan politiska līmeņa sanāksmēs. Pēc viedokļu apmaiņas 2023. gada 3. martā Vispārējo lietu darba grupā prezidentvalsts 2023. gada 30. martā sāka aptauju (7582/23) ¹, lai panāktu lielāku skaidrību un detalizētāku analīzi par deleģāciju nostājām attiecībā uz priekšlikumu.

¹ 7582/23.

3. Pēc prezidentvalsts lūguma Padomes Ģenerālsēkretariāts ir sagatavojis šīs piezīmes pielikumā izklāstīto kopsavilkumu, kura pamatā ir 24 dalībvalstu atbildes, kas saņemtas līdz 2023. gada 8. jūnijam.
4. Pastāvīgo pārstāvju komiteja tiek aicināta ņemt vērā ziņojumu un iesniegt to Vispārējo lietu padomei, ņemot vērā 27. jūnija sanāksmē paredzēto viedokļu apmaiņu par Eiropas Vēlēšanu likumu.

Vēlēšanu likuma aptaujas kopsavilkums

I. IEVADS

1. **Saturs** Kopsavilkuma ziņojumā (II daļa) sniegts pārskats par dalībvalstu komentāriem, un tajā regulas projekta noteikumi ir iedalīti trīs grupās:

- noteikumi, pret kuriem ir plaši un/vai stingri iebildumi ²;
- noteikumi, kas raisa jautājumus un par kuriem nepieciešamas turpmākas padziļinātas diskusijas ³; un
- noteikumi, kuriem ir vislielākais atbalsts ⁴.

2. **Metodika** Kopsavilkuma ziņojuma mērķis ir sniegt vispārēju pārskatu par dalībvalstu komentāriem un nostājām par katru EP priekšlikuma pantu. Dalībvalstu sniegto atbilžu un pamatojuma līmenis bija ļoti atšķirīgs: no vienkāršas atzīmes veikšanas attiecīgajā lodziņā līdz komentāru sniegšanai vai alternatīva formulējuma ierosināšanai. Necenšoties panākt pilnīgumu, kopsavilkuma ziņojuma mērķis ir iezīmēt vispārējās ievirzes, visbiežāk paustos komentārus, kā arī ar piemēriem parādīt pausto viedokļu daudzveidību.

II. KOPSAVILKUMA ZIŅOJUMS

A. Vispārīgas piezīmes par priekšlikumu

3. **Mērķi** Neatkarīgi no to nostājas par atsevišķiem noteikumiem dažas dalībvalstis varētu piekrist dažu Vēlēšanu akta elementu pielāgošanai, lai noteikumus padarītu piemērotus

² Liels skaits dalībvalstu ir atzīmējušas lodziņu "nav pieņemams" un/vai stingri iestājušās pret attiecīgajiem noteikumiem.

³ Liels skaits dalībvalstu ir atzīmējušas lodziņu "jāapspriež", un dažas dalībvalstis ir atzīmējušas lodziņu "nav pieņemams" un/vai stingri iestājušās pret attiecīgajiem noteikumiem.

⁴ Liels skaits dalībvalstu ir atzīmējušas lodziņu "pieņemams", tomēr dažas dalībvalstis norādījušas uz dažādām grūtībām, kas būtu jāapspriež, un/vai mazāks skaits dalībvalstu ir iestājušās pret attiecīgajiem noteikumiem.

nākotnei. Lai gan dažas dalībvalstis saskatīja priekšrocības, ko sniedz atteikšanās no pašreiz vienās Eiropas Parlamenta vēlēšanās izmantotajiem 27 dažādajiem vēlēšanu modeļiem, liels skaits dalībvalstu norādīja, ka trūkst detalizētu paskaidrojumu par atbilstību subsidiaritātes un proporcionālītātes principiem un priekšlikuma finansiālo ietekmi. Šīs delegācijas deva priekšroku tam, lai Eiropas Parlamenta vēlēšanu regulējumu turpinātu risināt valsts līmenī.

4. **Akta forma** Bija maz atbalsta tam, ka vēlēšanu procedūru reglamentēšanai izmanto regulu. Daudzas dalībvalstis apšaubīja un dažas pat stingri iebilda pret Vēlēšanu akta pašreizējās formas grozīšanu, apgalvojot, ka regula, kas nosaka vienotu vēlēšanu procedūru, radītu juridiskas bažas un tās rezultāts būtu nekonsekvences starp Eiropas Parlamenta vēlēšanu un nacionālo vēlēšanu noteikumiem.

B. Noteikumi, pret kuriem ir plaši un/vai stingri iebildumi

5. Lielākā daļa dalībvalstu iebilda pret **vadošā kandidāta** procesu (8. apsvēruma), pamatojoties uz to, ka tas ir pretrunā Līgumā noteiktajam institucionālajam līdzsvaram, apdraudētu Komisijas objektīvo lomu un dotu priekšroku kandidātiem no lielākajām dalībvalstīm.
6. Liels skaits dalībvalstu norādīja, ka tās nevar atbalstīt transnacionālus sarakstus nopietnu juridisku un institucionālu problēmu dēļ, kā arī pārskatatbildības un pilsoņu pārstāvības trūkuma un no transnacionāliem sarakstiem ievēlēto Eiropas Parlamenta deputātu nepietiekamās leģitimitātes dēļ. Tās arī norādīja, ka Eiropas politisko partiju struktūra un organizācija nav piemērota minētajiem nolūkiem. Tādējādi vairākas dalībvalstis iebilda pret to, ka visā tekstā tiek izmantotas jebkādas atsauces uz ES mēroga vēlēšanu apgabalu (dēvētas par "pretrunīgām atsaucēm"). Dažas dalībvalstis kopumā atbalstīja 15. pantā minētos **transnacionālos sarakstus** ar nelielām ierunām, jo īpaši par darbības aspektiem. Viena dalībvalsts iesniedza alternatīvu priekšlikumu, lai definētu un īstenotu transnacionālos sarakstus. Cita dalībvalstu grupa pauda šaubas, bet bija atvērta turpmākām diskusijām.
7. Dalībvalsts, kas nāca klajā ar priekšlikumu par jaunu transnacionālo sarakstu sistēmu, ierosināja pārskatīt arī 28. pantu, ar ko izveido **Eiropas Vēlēšanu iestādi**. Tomēr tās izveide, kas saistīta ar ES mēroga vēlēšanu apgabalu, rada šaubas lielam skaitam dalībvalstu, kas nesaskata šīs iestādes pievienoto vērtību un uzskata, ka tās finansējums nav skaidrs. Minētās

dalībvalstis kopumā iebilda, ka tekstā tiek izmantotas jebkādas atsauces uz to (turpmāk dēvētas par "pretrunīgām atsaucēm").

8. Neraugoties uz to, ka priekšlikumā ir paredzēta iespēja noteikt augstāku balsstiesību sākuma vecumu, tika plaši pausti stingri iebildumi pret to, ka **tiesības balsot** tiek noteiktas **no 16 gadu vecuma** (4. pants). Dalībvalstu izvirzītie pretargumenti cita starpā ir šādi: valsts parlaments nesen ir noraidījis šo priekšlikumu; balsstiesību vecumam jāatbilst valsts vēlēšanās izmantotajam balsstiesību vecumam; nav pamata atkāpties no valsts sistēmas un dažās dalībvalstīs nav sabiedrības atbalsta šādam vecuma samazinājumam. Vairākām dalībvalstīm bija arī jautājumi un bažas par formulējumu "**neatkarīgi no viņu tiesībspējas un rīcībspējas**" un jēdzienu "**personas ar invaliditāti**". Līdzīgi iebildumi ir arī pret **tiesībām kandidēt vēlēšanās no 18 gadu vecuma** (5. pants).
9. Neraugoties uz zināmu atbalstu, **pieņēmums ieviest balsošanu pa pastu** (8. panta 1. punkts) izraisīja lielus iebildumus, kas tika pamatoti ar īstenojamību, drošības apsvērumiem, neskaidrību par darbības jomu un saderību ar valstu sistēmām. Tas pats attiecas uz papildu balsošanas iespējām 8. panta 2. punktā. Lielākā daļa dalībvalstu dod priekšroku brīvprātīgai sistēmai, kā noteikts 2018. gada lēmumā.
10. Lielākā daļa dalībvalstu stingri iebilda pret **Eiropas vēlētāju saraksta** koncepciju (9. pants), ko tās uzskatīja par nepamatotu, nepārdomātu un pārāk tālejošu, un tādēļ lūdza no teksta svītrot atsauces uz to. Citas dalībvalstis ierosināja saīsināt vēlētāju saraksta izveides termiņu.
11. Vairākas dalībvalstis iebilda pret stingru **dzimuma** kvotu noteikšanu (10. panta 1. punkts) politiskajām partijām, kurām būtu brīvi jāizvirza kandidāti. Arī atsauce uz "**nebinārām**" personām dažiem bija nepieņemama.
12. Lielākā daļa dalībvalstu vai nu prasīja dot vairāk laika **kandidātu sarakstu iesniegšanai** (11. pants), vai iebilda pret ierosināto 12 nedēļu termiņu, apgalvojot, ka tas ir nepamatots, nepārdomāts un pretrunā valsts sistēmām.
13. Vairākām dalībvalstīm nav pieņemama un vairākām citām dalībvalstīm raisa jautājumus valsts **vēlēšanu kampaņu** noteikumu un prakses saskaņošana (17. pants). Dalībvalstis cita

starpā uzsvēra negatīvo ietekmi, ko tā atstātu uz dziļi iesakņojušos valsts praksi un tradīcijām, kā arī uz kampaņu izdevumiem.

14. Lielākā daļa dalībvalstu iebilda pret **vienu vēlēšanu dienu** (19. panta 1. punkts), ņemot vērā problēmas, kas saistītas ar subsidiaritāti, organizatoriskām grūtībām, mazākas vēlēšanu aktivitātes risku un neatbilstību konstitucionālajām tradīcijām. Trīs dalībvalstis varētu apsvērt balsošanas laikposmu no ceturtdienas līdz svētdienai, kas ietvertu 9. maiju, bet citas deva priekšroku sākotnējā teksta precizēšanai. Citi elementi, piemēram, **politiskā aktivitāte vēlēšanu iecirkņu tuvumā** (2. punkts), **balsošanas laiki** (3. punkts) un **rezultātu publiskošana** (4. punkts), guva lielāku atbalstu, tomēr arī par tiem bija stingri iebildumi, galvenokārt tāpēc, ka tie būtu jāreglamentē valsts līmenī.
15. Vairākas dalībvalstis nevar pieņemt 20. panta 1. punktu par **vēlēšanu rezultātu pasludināšanu** – dažas to nepieņem pretrunīgo atsauču dēļ (sk. 6. un 7. punktu), dažas norāda, ka Tiesa vēl nav sniegusi prejudiciālu nolēmumu, savukārt citas uzsver, ka tas būtu jāreglamentē valsts līmenī.

C. Noteikumi, kas raisa jautājumus un par kuriem nepieciešamas turpmākas padziļinātas diskusijas

16. Dažas dalībvalstis iebilst pret **definīciju** noteikšanu (2. pants), apgalvojot, ka sistēma būtu sarežģīta un juridiski neskaidra un to varētu labāk darīt valsts līmenī, tomēr lielākā daļa dalībvalstu ir gatavas turpināt diskusijas. Visproblemātiskākās definīcijas, šķiet, ir "vēlēšanu apvienība" (2. punkts), "valstu politisko partiju un/vai vēlēšanu apvienību Eiropas koalīcija" (3. punkts), "Eiropas līmeņa politiskā partija" (4. punkts), "Eiropas vēlēšanu apvienība" (5. punkts), "Eiropas vēlēšanu koalīcija" (6. punkts) un "Savienības mēroga saraksts" (9. punkts). Galvenie šķēršļi, šķiet, ir nesaderība starp minētajām definīcijām un spēkā esošajiem valsts tiesību aktiem (sk. 6. un 7. punktu).
17. Tika izrādīta pastiprināta interese par **tiesību balsot izmantošanu** (6. pants), kaut arī bija jautājumi par aspektiem saistībā ar darbības jomu, kas dažu dalībvalstu gadījumā nozīmē, ka jāliedz balsošana no trešām valstīm. Dažas dalībvalstis iebilda arī pret 2. punktu par pilsoņiem, kas izcieš cietumsodu, tomēr lielākā daļa to atbalstīja.

18. Šķiet, ka dalībvalstis kopumā ir gatavas apspriest 12. pantu par **vēlēšanu sistēmu** (pamatojoties uz 2018. gada formulējumu un bez transnacionāliem sarakstiem).
19. Dalībvalstis norādīja, ka ir padziļināti jāapspiež 13. pants par **vēlēšanu procentuālo barjeru**, lai svītrotu dažas pretrunīgās atsauces (sk. 6. un 7. punktu) un lai izvairītos no tā, ka tiek izslēgtas esošās partijas vai pārkāpts princips par vienlīdzīgām balsstiesībām un vienlīdzīgu konkurenci starp partijām. Galvenie problēmjaudājumi, šķiet, attiecas uz 3,5 % robežvērtību (proti, ir iesniegts priekšlikums tā vietā noteikt 2–5 % robežvērtību) un 3. punktu par minoritātēm.
20. Ja tiktu svītrotas atsauces uz ES mēroga vēlēšanu apgabalu, Eiropas Vēlēšanu iestādi un Eiropas vēlēšanu sarakstu, liels skaits dalībvalstu varētu turpināt apspriest 18. pantu par **kontaktiestādēm**, pamatojoties uz 2018. gada formulējumu. Risināmie jautājumi cita starpā būtu termiņi, datu tvērums un nepieciešamība ņemt vērā situāciju dažās dalībvalstīs, kurās vēlēšanu un kandidātu datus apstrādā dažādas iestādes.
21. 23. pants par **pilnvaru pārbaudi** guva lielu atbalstu (izņemot pretrunīgās atsauces, sk. 6. un 7. punktu). Par to būs nepieciešamas diskusijas, jo īpaši, lai precizētu EP lomu.
22. Padziļinātas diskusijas būs vajadzīgas par 27. panta 7. punktā minētajiem **īpašajiem atvaļinājumiem**, lai izskatītu būtisku jautājumu sarakstu.
23. Tādu dalībvalstu skaits, kas atbalsta 29. pantu un tā **komiteju procedūru**, ir tikpat liels kā to dalībvalstu skaits, kas izvēlējušās pagaidām nepaust savu nostāju. Citām dalībvalstīm bija vajadzīgi precizējumi, vai arī tās ierosināja alternatīvus priekšlikumus. Neliels skaits dalībvalstu pret to ir paudušas iebildumus.
24. Atkarībā no rezultātiem, kas tiks gūti diskusijās par būtību, turpmākas diskusijas būs vajadzīgas arī par nobeiguma noteikumiem, proti, 31. pantu par **pārskatīšanas klauzulu** un 32. pantu par **stāšanos spēkā**.

D. Noteikumi, par kuriem ir vislielākais atbalsts

25. Šajā stadijā visplašākais atbalsts tika pausts šādiem noteikumiem:

- 3. pants par **valstu noteikumiem** (vissarežģītākais tā elements ir 3. punkts);
- 4. panta 2. punkts par **divkāršu balsošanu** un 4. panta 3. punkts par **sankcijām**;
- 5. panta 2. punkts par **divkāršu kandidēšanu**;
- 7. pants par **pieklūstamību**;
- 13. panta 1. punkts par mandāta iegūšanai nepieciešamo minimālo **barjeru**, kas nepārsniedz 5 % no derīgajām nodotajām balsīm;
- 14. pants, kas cita starpā atļauj dalībvalstīm izveidot vienotu **vēlēšanu apgabalu**;
- 16. pants par **Eiropas vēlēšanu vienību vēlēšanu kampaņu finansēšanu**;
- 19. panta 5. punkts par **9. maija** pasludināšanu par **svētku dienu**;
- 20. panta 2. punkts par **vēlēšanu rezultātu publicēšanu** (izņemot pretrunīgās atsaucē, sk. 6. un 7. punktu);
- 21. pants par **parlamenta sasaukumu un pilnvarām** un 22. pants par **EP sasaukumu** (izņemot dalībvalsti, kas iebilst, jo tādējādi tā netieši atzītu vienu balsošanas dienu, un vēl vienu dalībvalsti, kas norāda, ka tas neietilpst darbības jomā);
- 24. pants par **nesavienojamību** guva lielu atbalstu ar atrunu, ka dažām dalībvalstīm būtu jāatrisina jautājums par nesavienojamību ar reģionālajām pilnvarām, dažas no dalībvalstīm vēlas svītrot pretrunīgās atsaucē (sk. 6. un 7. punktu), un citas uzskatīja, ka tas neietilpst darbības jomā;
- 25. pants par **parlamenta ārējiem pasākumiem** (viena dalībvalsts uzskata, ka tas neietilpst darbības jomā);
- 26. pants par **personīgu un neatkarīgu balsojumu** lielākoties ir pieņemams lielam dalībvalstu vairākumam, tomēr tiek gaidītas debates par darbības jomu un mijiedarbību ar Protokolu par privilēģijām un imunitāti;
- lielāko daļu no 27. panta par **vietām, kas atbrīvojušās**, proti, tā 1.–6. punktu, var pieņemt liels dalībvalstu vairākums, tomēr tiek gaidītas debates par darbības jomu un pretrunīgo atsaucē svītrošanu (sk. 6. un 7. punktu).